

M e t o d i c k ý p o k y n

k evidenčnímu podchycení a vyhodnocení archivovaných materiálů z doby okupace.

Čl. 1

Účel metodického pokynu

Demokratické síly v celém světě usilují o to, aby nikdo z válečných zločinců nemohl uniknout spravedlivému trestu. Tento požadavek našel své vyjádření v řadě mezinárodních smluv a dohod, naposledy v Úmluvě o neprovlčitelnosti válečných zločinů a zločinů proti lidskosti, kterou přijala Organizace spojených národů dne 26. listopadu 1968.

Přesto však do současné doby nebyla v Československé socialistické republice učiněna taková opatření, která by dávala záruky, že všechny zločiny napáchané ve druhé světové válce byly náležitě objasněny a jejich původci - váleční zločinci - spravedlivě potrestáni.

V souladu s těmito požadavky bylo příkazem ministra vnitra ČSR uloženo evidenčně podchytil všechny archivní prameny z let druhé světové války uložené ve státních i civilních archivech v ČSSR, jednak pro potřeby vyšetřování a jednak pro potřeby publikační.

Z důvodu koordinace práce byla na správě vyšetřování StB vytvořena komise ve složení: pplk. František KYSELÝ - předseda, mjr. Ladislav BRET, kpt. Rudolf CHLÁDEK, mjr. Zdeněk NĚMEC, za Státní archivní správu Dr. SÝKORA nebo jím jmenovaný pracovník. Tato komise má za úkol organizačně zajistit plnění tohoto příkazu a dbát o systematické zpracovávání a evidování všech poznatků.

Čl. 2

Organizační zajištění k vytěžení archivních fondů

- 1) Zpracování archivovaných materiálů bude nutno provést ve dvou etapách. V první etapě, kterou je třeba uzavřít do konce roku 1970, zpracovat na kartotéční štítky a správě vyšetřování StB nahlásit všechny archivované fondy. Ve druhé etapě pak tyto fondy vyhodnotit ohledně jednotlivých osob a tento úkol v podstatě skončit do konce roku 1971. Stanovené termíny třeba chápat v souladu s množstvím archivovaných materiálů.
- 2) Ve všech státních, okresních, podnikových a zvláštních archivech zaevidovat na příslušné karty a ty v jednom vyhotovení zaslat správě vyšetřování StB pro zpracování celkového přehledu zjištěných poznatků.
- 3) Vedoucí jednotlivých archivů zajistí vytvoření pracovních skupin z řad archivních pracovníků a o zahájení činnosti a složení těchto skupin informují správu vyšetřování StB. Vytvořené skupiny budou pracovat pod vedením s osobním řízením příslušného vedoucího archivu nebo odborného archivního pracovníka vždy na jednom archivním fondu.
- 4) Ke včasnému a systematickému vyhodnocení archivních fondů je možné v rámci daných možností a potřeb použít při plnění úkolů ve druhé etapě dalších pracovníků z řad penzistů, bývalých pracovníků MV, studentů a podobně. Uvažovaný počet pracovních sil z řad civilních osob nutno předem konzultovat s komisí správy vyšetřování StB.
- 5) Vyhodnocování a evidence archivních materiálů se provede podle zásad uvedených v dalších člancích metodického pokynu. Potřebné vzorové materiály obdrží vedoucí příslušných archivů včetně potřebného počtu karet s předtiskem.

- 6) Vedoucí jednotlivých archivů nebo určení odpovědní pracovníci hlásí pravidelně každý měsíc správě vyšetřování StB pracovní výsledky podle stanovených bodů:
 - a) název archivního fondu a jeho obsah;
 - b) upozorní na závažné skutečnosti zpracovávaných věcí;
 - c) upozorní na zvláště důležité poznatky k jednotlivým osobám zpracovávaných, či zpracovávaných věcí.
- 7) Vedoucí jednotlivých archivů a pracovních skupin budou dbát o plánovitý chod práce, vést pravidelně pracovní pořady, případně konzultace k náležitému zajištění evidence archivovaných materiálů, a to za eventuální účasti předsedy, respektive člena komise SV StB.
- 8) Po ukončení první a druhé pracovní etapy zašlou vedoucí archivů nebo skupin zprávu o splnění úkolu komisi na správě vyšetřování StB, která podle potřeby učiní další opatření.

Čl. 3

Postup při vyhodnocování a evidování fondů

- 1) Vyhodnotit všechny fondy z let 1938-1946. V první etapě zaznamenat na kartotéční štítky název fondu, jeho rozsah (počet krabic apod.) s uvedením čísla inventární pomůcky a stručný obsah celkového fondu. Fondy zpracovat podle charakteru příslušné fašistické složky v následujícím pořadí:
 - a) složky SS, SD, gestapo apod.;
 - b) úřady a zařízení fašistického aparátu s politickým zaměřením - soudy, trestní ústavy (koncentrační tábory, věznice apod.), policie.Samotné zpracování fondů ve shora uvedeném pořadí řídit podle důležitosti poznatků.

- 2) V průběhu plnění stanovených úkolů jak v první, tak ve druhé etapě, bude dále nutno sledovat poznatky mající vztah k hromadným popravám a v té souvislosti zajišťovat exhumací protokoly. Poznátky o těchto událostech a exhumací protokoly zasílat bezprostředně komisi správy vyšetřování StB pro účely vyšetřování.
- 3) Samostatně na evidenčních kartách bládit archivovanou literaturu mající vztah k válečným zločinům, noviny a jiné písemnosti včetně fotodokumentace z doby okupace. Vyhodnocení těchto písemností zajistí správa vyšetřování StB.
- 4) Samostatně na kartotéční štítky zapracovat poznatky o uložených archivovaných materiálech majících vztah k činnosti tzv. veřejným žalobcům, kteří po roce 1945 působili u mimořádných lidových soudů (MLS). Případně sdělit, kde jsou tyto materiály v současné době archivovány.

Čl. 4

Postup při zapisování údajů do evidenčních štítků k jednotlivým osobám

- 1) Do evidenčních štítků zaznamenat u osob, které se dopustily válečných zločinů, následující údaje:
 - a) příslušník SS, SD, gestapa, strážní jednotky v koncentračním táboře /KT/, zajateckém táboře, příslušník zvláštní jednotky působící dočasně na obsazeném území (policejní jednotky), které se podílely na pronásledování občanů a na konečném řešení židovské otázky;
 - b) vedoucí funkcionáři NSDAP a jejich zařazení ve služebních funkcích;
 - c) fašističtí soudci a státní névladní;

- d) velitelské kádry fašistického Wehrmachtu, které se podílely na teroristických akcích proti odbojovým pracovníkům a partyzánům;
- e) lékaři, lékařský personál, podílející se na různých pseudovědeckých pokusech v koncentračních táborech.

U jednotlivých osob do kartotéčních štítků zaznamenat stručné hodnocení jejich zločinecké činnosti, účast na vraždách apod. Postupovat podle legendy uvedené na vzorové kartě - viz příloha.

- 2) Při opakování jmen v jednom fondu doplní se kartotéční štítek o další prameny poznatku, takže postupně budou poznatky k osobě, které se vyskytuje v jednom fondu, soustředěny na jednom kartotéčním štítku. Vyskytne-li se táž osoba v jiném fondu, je žádoucí vypracovat nový kartotéční štítek. Soustředění poznatků zajistí již správa vyšetřování StB.
- 3) Některé archivní prameny, pokud půjde o osobní spisy, mohou mít často pouze jméno, služebnu, služební postavení, případně vojenskou jednotku (např. rozsudky fašistické justice, nebo jednotlivě procházející písemnosti). V těchto případech postačí vyznačit pouze dostupné údaje bez dalšího zkoumání. Potřebné údaje se pak z jiných pramenů doplní o poznatky a soustředí na správě vyšetřování StB.
- 4) Podobně jako v bodě 3) postupovat pokud půjde o neucelené poznatky svědčící o zločinecké činnosti určité osoby, člena, či funkcionáře určité fašistické složky, KT apod.. Potřebné údaje doplní z jiných pramenů správa vyšetřování StB.
- 5) Při uvádění údajů o služebnách, či služebním zařazení, možno použít všeobecně používaných zkratk - viz příloha.

- 6) Při stanovení stáří platí:
- a) evidovat osoby narozené v roce 1900 a později, dříve narozené jen ty, které mají rozsáhlou trestnou činnost;
 - b) osoby, které se podílely na válečných zločinech a před ukončením války zemřely evidenčně podchytil, avšak na kartě vyznačit - viz vzor.
- 7) Všechny karty vypracovat ve dvojnásobném vyhotovení. Jedna zůstane v příslušném archivu a druhá se zašle na správu vyšetřování StB k příslušnému č. j.

Čl. 5

Obsahové otázky evidence

- 1) Při evidování a vyhodnocování fondů zásadně v každém případě vycházet z charakteru fondu, příslušné služebny a rožných souvislostí. Zásady, které je nutno dodržet:
- a) je nezbytné zaevidovat zločineckou činnost služeben, státních orgánů atd., které v době fašistické okupace prováděly vyloženě potlačování, teror aj., např. SS, SD, gestapo, policie, justice, strážní personál ve věznicích, koncentračních táborech a zajateckých táborech, případně jiných organizací.
 - b) Není třeba podchycovat pracovníky státních institucí, kteří se vyloženě nepodíleli na zločinech. Je však třeba mít na zřeteli, že ve fondech jsou, či mohou být, poznatky o represáličích židovských občanů, návrhy na odeslání do koncentračních táborů. Osoby, na těchto událostech se podílející, je třeba podchytil.